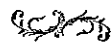

דרישה
DRISHA INSTITUTE
FOR JEWISH EDUCATION

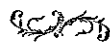
THE RENEE AND ALEXANDER BOHM MEMORIAL LECTURE

Sponsored by their grandchildren, Elissa Shay Ordan and Daniel J. Ordan

ASSIMILATIONISTS OR MACCABEES?
HISTORICAL CONFRONTATIONS BETWEEN
JEWISH LAW AND INDIVIDUAL RIGHTS IN
POST-REVOLUTIONARY AMERICA

JONATHAN D. SARNA

Sunday December 2, 2012 – 18 Kislev 5773

DRISHA INSTITUTE FOR JEWISH EDUCATION
37 West 65th Street, 5th Floor • New York, NY 10023
212.595.0307 • www.Drisha.org

BETH SHALOME

Richmond, Va.

Constitution, 1789

New moon of Ellul, 5549, August 24, 1789

We, the subscribers of the Israelite religion resident in this place, desirous of promoting the divine worship which, by the blessing of God, has been transmitted by our ancestors, have this day agreed to form ourselves into a society for the better effecting the said laudable purpose, to be known and distinguished in Israel by the name of B'eth Shalom, *beth shalom*.

It is necessary that in all societies that certain rules and regulations be made for the government for the same as tend well to the proper decorum in a place dedicated to the worship of the Almighty God, peace and friendship among the same. We do, therefore, agree that the following rules be adopted and be continued in force until a majority of the congregation propose to alter or amend the same.

1. Every free man residing in this city for the term of three months, of the age of 21 years and who congregates with us, shall be a *yahid* ["member"] of the *kehilla* ["congregation"] and entitled to every right and privilege of the same.

2. The first Sunday before Rosh Hashana ["New Year"] in every year, a general meeting of the *yehidim* be made, and by a plurality of votes a *parnas* and 2 assistants and 2 *hathanim* [honorary officers] be chosen to serve the ensuing year. The *parnas* and assistants shall not be connected in family or in partnership in trade, in order to preserve an equal and an independent representation.

3. The duty of the *parnas* shall be to preserve decorum and good order in the synagogue, distribute the *mitzvoth* [religious honors], and to provide everything necessary for our religious worship. When [Then?], with the advice of his assistants, [he] shall from time to time propose such regulations as may be necessary for the good government of the society.

He shall be obliged to call his *junta* ["board"] the first Sunday in every month and keep a book of their proceedings, wrote in a legible hand and good manner, which book shall be laid before the members at large whenever he is requested to do it by a majority.

No rules or regulations shall be considered as binding on the congregation until it is read 2 Shabbath or holidays separately in the synagogue. Should any member object to the same, it must be by a letter to the *parnas* within 24 hours after the last publication, who shall be obliged to call a meeting of all the members in *toto*. When [there is] a majority present at such meeting, which must be 2/3 of the members in town, [it] shall *deterim* [determine] the same, and the [de]termination shall be binding on the objecting member and all the rest.

He [the *parnas*] shall give four copies of the laws now made, with the proceedings of the *juntas*, [which] shall be delivered to his successor with all books and papers belonging to the congregation.

He shall, when a *yahid* has a son born, give him the distribution of all the *mitzvoth* on the following Shabbath, and [the father] must be called to the *sefer* [reading of the "Scroll"]. And when his wife comes to *shul* ["synagogue"] after lying-in of a son or a daughter, [the husband] must be called to the *sefer*.

4. The duty of the assistants shall be to assist the *parnas* in the execution of his office. They shall be obliged to attend him on the fourth Sunday of every month and report to the congregation *any improper conduct that they may observe by him*, and such complaint to be laid before the *yahidim* for their determination.

5. In the absence of the *parnas* the senior assistant shall officiate, and so in rotation, [including]...the *hathan torah*, and in his absence the *hathan bereshith*. [*Hatan torah* and *hatan bereshit*: "bridegroom of the Law and bridegroom of the beginning." These men were given the honor of closing and beginning the annual cycle of the Pentateuchal readings in the synagogue.]

Source: J.R. Marcus, *American Jewry Documents* (1959)

At a meeting of the junta, 15th Elul, 5542 [August 25, 1782]. . . .

The parnas presented a letter from the hazan, which he read, and moved that Mr. M. Mordecai and Mr. Israel Myer be sent for. Agreed to. . . .

Mr. Mordecai and Mr. Myer attended, and the parnas informed them of the point in question: Can Mr. Jacob Cohen marry the Widow Mordecai according to our law? After they had debated some time, Mr. DaCosta was requested to attend, which he did accordingly; and after a full hearing [of] the *dinim* [rabbinic "laws"] relating thereto, agreed to adjourn till four o'clock, requesting the same gentlemen's attendance, and also desired Mr. Jacob Cohen to attend. . . .

The gentlemen attended that were desired to attend this morning, and a great while was spent in debating and hearing of the *din*. Messrs. DaCosta and Mordecai proved by the *din* that it is contrary to our law to suffer such [a] marriage. The parnas then requested to know the determination of the junta and what answer should be given the hazan.

Mr. B. Gratz moved, seconded by S. Nathan, that a letter be wrote to the hazan, in answer to the one received, to forbid him to marry Mr. Cohen to Mrs. Mordecai, and not to mention his name in synagogue. After some time spent in debating thereon, the following letter was agreed on:

Sir:

In answer to your letter of 24th August, we now inform you that you are not to marry Mr. Jacob Cohen to Mrs. Mordecai, neither are you to be present at the wedding. And you are hereby strictly forbid to mention the said Cohen or his wife's name in any respect whatsoever in the synagogue.

We are, sir,

Your very humble servants,

Signed by I. Moses B. Seixas
 B. Gratz S. Nathan
 J. Phillips

Reverend Gershom Seixas

Mr. B. Seixas moved, seconded by Mr. Jonas Phillips, that the congregation be informed on Tuesday next that the parnas and junta have forbid the hazan to mention the name of Jacob Cohen and wife in shull, and that they be acquainted likewise that his wedding is contrary to the *din*, and all who are present at the same are liable to the same punishment.

A debate arising thereon, the question was put and the motion was lost.

For the motion:	Against it:
Jonas Phillips	Barnard Gratz
Benjamin Seixas	Simon Nathan
	Isaac Moses

The parnas then moved that as a full and decided opinion was this day given respecting the *din* on the marriage now in question, that it is the duty of the junta to enter into a pointed [point of] law respecting the said marriage, setting forth what punishment will be incurred by those that marry the parties or attend the same, and that the said law be published on Tuesday next.

A debate arising thereon, the question was put, and carried in the manner following:

For the motion:	Against the motion:
Jonas Phillips	Barnard Gratz
Benjamin Seixas	Simon Nathan
Isaac Moses	

Adjourned till tomorrow evening. . . .

ושמעתי בשבת שמונה עשרה ופ' חמשה ימים אחרים חמשה מאות
 ארבעים ושנים לבראית שלב למגין שאמי צונו כאי פיראד נרפי במדינת אמרמן
 יחד יעקב בר יהושע הכהן אמר לה להוציא שונו אה צורת אמת בה אבריהם
 הרי לי לאנתו כדת משה וישראל ואנא אפלה ומוקיר ואזון ואפרסתיה כי כדלכתה
 טברין יודאין דפלחין ומוקריין וזני ומפרנסין לגשיהו בקושא ויהיבנה לך כסף
 אדמליתיכי כסף זוזי מאתן דחזי לך מוצגן ומזונכי וכסותי כי וסיפקי לך ומיעל להכי
 כאורה כל ארעא ונכיאת מ אסתר אדמליתיך וזוהי לך לאמליתיך מדוניא דלעיל
 ליה מוכי נשי בין בכסף בין בדיבה בין בתכשיטין במאזי דלבושא וכשימושי דלמא חבשו
 מעשרים לטריין ופכי ריעקב חזון דין וחושף לה מן דיליה חמשה ועשרה אלתו סך סכך
 ומשניין לטריין דכסף וכך אמר ריעקב חזון דין ואחריה שטר כתובת אל והוספת
 דין קבליתי על ועל ידו בתרא להחפורע מכל שפר אה ונכסין וקניין דאיהי תמידי
 שמיא דקנא ודעתיה אנא למקנא נכסיה דיהי לך וזון אחריה דלילתו וזון אחר
 ולזון זון אחר אין וערבאין לפלוג מנהון שטר כתובתיה ותוספתיה
 מרלימא לעל כתפא בחייס ובמות מן זמא דהו ולשולם ואחריות עשו
 וזוספתא דין קב לעל ועל קב ועקב קב דין כחש כל שטר כתובת ויטענתיה
 בבשת ישראל העשויין כתיקון חזון דין אלתו ואלה כסותיה שטר וזון
 יעקב בר יהושע חזון דין ואחריה שטר כתובתיה ותוספתיה
 ומדכתב ומפורש לעל במנא דפטר למקנא חייב וכל לשטרות

in the presence of
 H. J. ...
 H. J. ...
 H. J. ...

and other members of the family were desirous to restore peace between the father and his daughter and her gentile husband. As their efforts proved futile, they addressed a letter to Reb Mordecai [Moses Mordecai] of Philadelphia, a learned man and an uncle of the young woman — his wife and the girl's mother were sisters. Reb Mordecai immediately journeyed to the town of Easton and it is common knowledge that from the day of Reb Mordecai's arrival in Easton, the young woman and her gentile husband have returned to her father's house and lived there in affection and harmony.

Some time later the father moved to Philadelphia, but the daughter and her gentile husband live to this day in Easton. The husband often comes here on business, sometime alone and sometime with his wife, and they always lodge in her father's house where they are most welcome. The son the woman has given birth to has not been circumcised to this day, because the father wants to raise him until he is mature enough to decide whether to accept the Jewish faith or not — as he pleases.

To resume our original subject. Since Reb Mordecai's visit to the town of Easton, reports have persisted to this day throughout the province that Reb Mordecai has secretly performed a Jewish marriage (granted *Kiddushin*) between the young woman and her gentile husband, to her father's satisfaction. The same night the father served a family wedding meal at which Reb Mordecai as well as the young couple were present. Such is the information, although Reb Mordecai and the other family members completely deny the account of his having performed the marriage ceremony. But they can never deny his role as the peace maker between the father and the young couple, nor his presence at the wedding meal.

Subsequently, a Jewish man, named Barnet Levy, a resident of Easton, came on a visit to Philadelphia. He chanced to come to a house where three members of our community were present. One is the *Parnas* (president) of the Easton community and the other two are respectable members [of our council]. This afforded an opportunity for discussing the matter of the marriage, allegedly performed by Reb Mordecai. In brief, Barnet Levy testified before the three gentlemen that he was present in the same room with Reb Mordecai, the Jewish woman and her gentile bridegroom. No one else was in the room at that time except these four people. Reb Mordecai read the *Ketzubah* (marriage contract) made out in the name of the young woman and her gentile bridegroom. Reb Mordecai explained the content of the *Ketzubah* to the bridegroom in English and asked him "Do you believe [affirm] in what is stated therein?" to which the gentile responded "Yes." Reb Mordecai then performed the *Kiddushin* (marriage rites) and persuaded Barnet Levy — a man of scant learning — to sign the *Ketzubah* as witness; and he signed. This is the substance of Barnet Levy's testimony.

Philadelphia, Sunday, 9 Nisan, 5545 [March 20, 1785].

To his Exalted Excellency, celebrated throughout distant lands and seas, the Light of Israel, Rabbi and Master, Saul, Presiding Judge and Head of the Yeshiva of the Ashkenazic Community of Amsterdam.

This inquiry relates to an event which took place some two years ago. Since most Jews in the overseas provinces are not knowledgeable in Torah lore, nor understand our sacred tongue; and because we want the *Parnas* (president) and officers of the *Kahal* (community) to read this document, we present this matter to your Excellency in Judea-German (Yiddish).

The account of the event is as follows:

The daughter of a Jewish resident of Easton, a town in our province [Pennsylvania] was seduced by a gentile man. After she became pregnant out of wedlock she was married to this man by a minister according to their ritual: that is to say, she did not convert, but was married according to their custom. All this took place secretly without her father's knowledge. Soon after her father had found out about this affair he expelled his daughter from his house — as is proper and right. But the mother

This testimony was taken on a Saturday evening. There was no opportunity for a formal hearing by the *Kahal*, and in the presence of [the accused] Reb Mordecai. On the next day, Sunday morning, Barnet Levy had to continue his journey. The above three gentlemen recorded in English Barnet Levy's complete statement relating to the *Kiddushin*. Barnet Levy signed the statement in his own hand, and promised to repeat the same testimony again before the *Kahal* in the presence of Reb Mordecai on his next visit to Philadelphia.

Whereupon the *Kahal* was convened. Reb Mordecai was summoned and he was asked:

— "Do you know Barnet Levy of Easton?"

— "Yes, I know him well," Reb Mordecai replied.

— "Is he a good Jew?"

— "Yes, he is a good Jew and a pretty decent fellow."

The *Kahal* continued the interrogation with similar questions relating to Barnet Levy, to all of which Reb Mordecai replied favorably. Finally the *Kahal* mentioned the allegations concerning the *Kiddushin*, together with the testimony given by Barnet Levy. Reb Mordecai responded vehemently with solemn vows that the alleged *Kiddushin* story is pure fabrication. Moreover, Barnet Levy is disqualified [under Jewish law] as a witness because of his abhorrent character. He defiles the Sabbath and eats *treifah* food, aside from many other character shortcomings. In brief, *Kahal* agreed to delegate two members of the Synagogue Board, Messrs. Asher Myers and Benjamin Nones, to request us on behalf of the *Kahal* to offer our opinion concerning this affair, whether Reb Mordecai is guilty or innocent; and if guilty, what the penalty should be.

We submitted our opinion to the *Kahal* in English. We take the liberty of enclosing herewith a copy of our judgment with a Yiddish translation, with the legal arguments for our finding. (It is most difficult to render the dicta of our saintly sages into a foreign tongue. However, we are constrained to do so because our local community leadership keep their books in English).

Our *Kahal* has complied with our decision, but Reb Mordecai is vehemently protesting against our finding, claiming that it is in violation of rabbinic law. He bases his claim on the following arguments:

The story of his alleged granting of *Kiddushin* is completely false.

The testimony was taken from only one witness, whereas the law requires two witnesses.

Even the one witness is disqualified by reason of his character.

The witness if further disqualified because of close family relationship — the wife of Reb Mordecai and the wife of Barnet Levy were sisters. (It should be noted that at the time of Barnet Levy's testifying, his wife had already died).

The testimony was taken in his [Reb Mordecai's] absence.

The three gentlemen who took the testimony are not sufficiently qualified scholars. Moreover, two of these three gentlemen are also disqualified because of family relationships. So much for Reb Mordecai's arguments.⁷ In view of the above, the *Kahal* turned to us the undersigned. Whereupon the council of *Kahal* further resolved that we place the entire matter before Your Excellency as well as before your brother-in-law, the celebrated Presiding Judge of the Holy Congregation of The Hague, to ascertain whether we have acted in accordance with the laws of our sacred Torah relating to emergency measures (*Hora'at Sit'ah*).

We therefore take the liberty of submitting hereby a full description of this case, with the relevant details, certified by the Parnas and two elders of the Congregation Mikveh Israel. We pray and trust that this will not be too burdensome for Your Excellency, and that you will favor us by the illuminating light of your wisdom at the earliest possible moment. Our eyes and the eyes of our entire community are turned to you for your decision concerning Reb Mordecai. If guilty, what shall his penalty be, because our judgment was rendered on a temporary basis only, until Barnet Levy's next visit to our town when he can testify again in the presence of Reb Mordecai. We are anxiously awaiting your authoritative reply because this matter touches the very essence of our faith, especially in this country where everyone does as he pleases. Most deplorably, many of our people — including some *Kohanim* — marry gentle women. They consult so-called "scholars," thoroughly corrupt individuals, who flagrantly profane the name of Heaven and who contribute erroneous legalistic loopholes. The heart aches even at the mere mention of such goings on, let alone to witness them with our own eyes. Yet, the *Kahal* has no authority to restrain or punish anyone, except for the nominal penalty of denying them synagogue honors, or of withholding

⁷ These and some additional arguments advanced by Mordecai Moses Mordecai in his defense against the charges against him are stated more fully in a Hebrew-Yiddish letter, dated 25 Iyyar, 1784, addressed to Bernard Gratz who was then serving as *Sagan*, Vice President, of Mikveh Israel. In appealing for B. Gratz's personal intervention on his behalf, M. M. Mordecai notes:

... הנה ע"ר הזמנה ששלחם אלי אור ליום ה' הקטן אורח האים הרע ובליל שהגויא סע ער עלי כידע לעלעל כבודם השמחי שדברים פקר טובו האל היודע על דמורתו וכוונ לבנות יודע להוציא את הצדק ולהשיעם או הרשע המליה ל' לעשות כרבו הנה אשר לא יעשה בייסורא... המורה (sic) על יא האבין דעם דין נעססן כון מריות שפאניא וזרפאטל (sic) דאס בינין האיקוויטאס דא וקדוין די השלמה הירינה און און לום הורה יש לום דרך ארץ עס פלג אונט... ארץ קאן עס אורירט רעקוין יודע מבור נראלען און, יידין נוכחא (sic) עידע כבוד.

The letter is replete with Biblical and rabbinic phrases, indicating a wide familiarity with rabbinic legal sources. His scholarly family background is further evidenced by his Hebrew signature rabbi. In 1782 he was asked to address a Hebrew letter to the Surinam Congregation. M. I. Archives, Folder #17.

from them sacred rites. However, these vicious people completely disregard such measures and continue to attend our synagogue, because under the laws of the country it is impossible to enjoin them from so doing. The responsibility and the need for giving this matter the widest publicity is therefore all the greater; to the extent of the power of the community to breach the gap.

Another incident relating to Reb Mordecai, in addition to the above: Last Tuesday, the 5th of Nisan, a man named Benjamin Clava died here. He left a gentle wife whom he had married by a judge in a civil marriage, and two daughters. Some time after his marriage, Benjamin Clava — who was regarded as a knowledgeable Jew — lost his sight and was confined to his house, and his wife provided him with food and other necessities. Occasionally some Jew would send him kosher food. (About a year before his death, Benjamin Clava summoned a few Jews and he recited before them the ritual confession, but he continued to live with his gentle wife until his death). Last Tuesday, the sudden news of his demise became known; and there was no Jew with him at his expiration. The question of his burial precipitated a turmoil in our community.

The Parnas with the Council and most members of the community convened to decide on a ruling on this matter. It was then agreed to leave the decision to a local *Bet Din*, a rabbinic tribunal, in accordance with Torah law. Moses Nathan and we the undersigned were selected to serve as this court, with instructions to forward to Your Excellency an English copy of our ruling, with a brief summary of the case, in order to give our decision greater force.

We ordered that the deceased be interred in a corner of our *Beth Hachayim*, without ritual ablution, without shrouds and without funeral rites. Only four boys shall carry him to the burial ground and handle the interment. The shrouds, which had been prepared before, shall be placed in the box, without dressing the corpse. Whosoever will fail to heed our order and will attend the deceased in any way shall be debarred and excluded from all sacred rites until he submits to the penalty imposed on him by the *Kahal*. This rule shall apply to every scofflaw who marries a gentle woman and shall remain in effect for future generations.

This, very briefly, is the substance of our ruling. The Parnas then visited the home of the deceased to check whether there were any heedless people attending him. He found there some impudent, light minded people, with Reb Mordecai among them. The Parnas warned them in the presence of Reb Mordecai not to attend the corpse. But Reb Mordecai disregarded the warnings of the Parnas. On the contrary, he contrived erroneous rules and they proceeded to wash the body and to dress it in the shrouds — just what the Parnas had suspected — and doing as they pleased. The *Kahal* will shortly decide

on the measures to be taken against these people. We have related the above incident as further evidence bearing on the conduct of Reb Mordecai who is forever ready to vitiate valid and useful ordinances, enacted under the pressing need to cope with contingencies arising from the widespread lawlessness of our generation.

As for the impudent people who attended the deceased in violation of our law, they claim that our ruling was improperly arrived at. We therefore beg of Your Honor to respond also on the validity of this ruling, whether it conforms with the contingency laws, so that the mouths of those who speak falsehood may be shut. May you be fully rewarded by the Lord, and may we speedily [behold] the coming of our Messiah, with the power and authority of Israel restored as of yore to punish transgressors who defy the Lord and His Torah. May the Lord be One and His name One, that we may worship him in perfect unity. Amen, may this be His will, as is the prayerful hope of those who labor for the glory of the Lord and His Torah, and who look forward to the response of our esteemed teacher and master; and who are ready to comply with his command as servants obey their masters and disciples their teachers, and who conclude with greetings of enduring peace,

Manuel Josephson
Joseph W. Carpeles.

We the undersigned, Parnas and *boni vtri* [Junta] of Congregation Mikveh Israel of Philadelphia have read this letter at a congregational board meeting; in the presence of Reb Mordecai, and we find its content from beginning to end truthful and correct, and we endorse it with our signatures. We likewise beg of Your Honor the kindness of an earliest possible reply to the above inquiries. May He who rewards His faithful repay you bountifully, as is the prayer of your servants who are ready to obey your command.*

* * *

Most regrettably, this writer has been unable to locate the response to this inquiry although the records indicate that such a reply was received in the early part of 1786.⁹

⁹ M. I. Archives, Folder #21. M. M. Mordecai was often referred to as "Rabbi Mordecai" and also as "Reverend Mordecai." In 1782 he applied for the position of *Shames* at Mikveh Israel. For some years he served as "Rebi," Hebrew teacher.

See S. M. Fish, "Early Jewish Religious Functionaries in Philadelphia," Paper presented at the annual meeting of the American Jewish Historical Society, February, 1951. Also Rosenbloom, *op. cit.*, p. 118; Henry S. Morais *The Jews of Philadelphia*, pp. 29, 290.

⁹ An entry in the M. I. Account Book shows that on March 15, 1786, Solomon Calmer was paid £1:2:6 for translating a letter "from the *Haham* of Amsterdam." The stable amount Mr. Calmer was paid would indicate that the responsum must have been rather extensive.

כ"ה פילרלפיה יום א' מ' ניסן תקמ"ה לפ"ק
לרום מעלת כבוד אדמו"ר הגאון המפורסם בקצי ארץ יום החוקה אור ישראל שם תהלהו
מחבר'ך שאול נ"י אב"ד ור"ם בקהל אשכנזים באמשטרדם יעאל, יאריך ימים על ממלכתו
הוא ובניו אחריו ועל כסאו לא ישב זה.

המעשה שהיה זה לערך ב' שנים כך ה' ומטעם שרוב בני מדינות הים אינם בני תורה
ואינם מבינים בלשוננו הקדושה, ואנו רוצים להפרנס וטובי העיר יקראו את דברי'נו
אלו — לכן אנו מוציעים (sic) הדבר לפני כבוד אדמו"ר נ"י בלשון אשכנז.

והנהגת הרבנים

עו האט איין יהודי נואהנט בעד איסטוין במדינה הזאת — דערס זיינה טאכטער
זיך לאוין פר פירן פון איין ערל והרה לזונים און מיט דען ערל לפני הכומר מקשר
נוועזין ע"פ דתם, היינו זיא האט ניט מסיר דת נוועזין רק על דרך קדושין כולל — ואלכי
אללז אין ניהיים פאסיהרט בלי ידעה פון דעם יהודי אבי הנערה הפסולה. אייניגע
צייט לאחר זאת דער פאטער דייע אפעהר ערפאדער'ן האט, האט ער דא טאכטער דוחה
נוועזין אויז זיין הויז כראוי ונכוון. אבער דא מוטער ושאר בני משפחתה של הנערה
פסולה וואלפין נערה שלום מאכין ברענען, וזא הבן זיא לכאן נשריבן אן איין מאן כשמו
קייטשן עו אבר ניכס צום צוועק צווישן דעם פאטער אונד די טאכטער מיט איר ערל.
ר' מרדכי ועלכער איזט איין בר אוריין, ונס אשת ר' מרדכי אונד דא מוטר מהנערה
הנ"ל זינס שוועסטרין, דער ר' מרדכי איזט אויך תיכף לאיסטוין גרייט, והדבר גלוי
וידוע בבירור גמור, דש פון דער ועלכי צייט דער ר' מרדכי לאיסטוין ניקומן איזט.
איזט דא טאכטער מיט איהר ערל ווידר אין פאטרס הויז ניקומן, אונד אצלו נוואהנט
באהבה וחיבה. לאחר אייזה זמן האט דער יהודי עוקר דידה נוועזין סאיסטוין לכאן, אבר
דא טאכטער מיט איהר ערל וואהנין עד היום נאך אין איסטוין, וזה אייזה פעמים רש דער
ערל איזט לכאן נקומן בשביל עסקיו, לפעמים אליין, ולפעמים זיינה נערה פסולה מיט
זיך גבראכט, אונד האכן תמיד לאשיהרט בייא איהר פאטר אין הויז באהבה וחיבה.
הוכן אשר ילדה מכוועלה הערל איזט עד היום ניכס נימול, דען דער ערל וויל איהם
מנול זיין עד שיה' בר דעת, ואז זאל ער זיך ועלכשט בוחז זיין להאמין באמונת ישראל

או לא, כסוב בעיניו.
נחור לענין ראשון, פון דא צייט דער ר' מרדכי לאיסטוין נקומן איזט, כולל, איזט
דורך דא אנדרי יהודים ועלכי נ"כ אין איסטוין וואהנין, איין קול אויז נאנגין, ועלכש
עד היום קלא דלא פסיק איזט בכל המדינה, דז דר ר' מרדכי האט בצנעה קדושין נעבין
להנערה הנ"ל מיט איהר ערל, וער"כ איזט דער פאטר פון איהר צו פרידן ווארדן ונס
כאוחו לילה איזט איינה סעודה נמאכט ווארדין בייא דען פאטר פר דא בני משפחה
ווא בייא זינד איין נוועזין דער ר' מרדכי, דא נערה פסולה אונד איהר ערל. כדברים
האלה איזט רז קול -- הנם דער ר' מרדכי ושאר בני משפחתו דז מעשה פון ר' מרדכי
ניין קרושין נעבין נאנן מכחיש זיינו — לעולם קענין זיא ניכס מכחיש זיין אלש דער
ר' מרדכי דער שלום פאכד וואהר צווישן דען פאטר אונד די טאכטער מיט איהר ערל,
וכמו כן פון דער סעודה הנ"ל.

זאת לדעת מאותו פעם דו דער בער' לוי האט עדות הנ"ל מאנט כבר מהה אשת בער לוי איז (הער). דו מן האט נובה עדות ננועזין שלא בפניו. הני האנשים הנ"ל ווא בער לוי האט עדות פר זיא מאנט זינד קיינה לומדים. אומער דיא ג' אנשים זענד כ' פסולי עדות [אמת] קידובה, דער צבי בר מאיר איזט איין פאטערס ברודר מן אשת בנימין גוניס. ער כאן תוכן המענות של ר' מרדכי.⁷

ווא אויף קהל י"ו ויראום אצלינו ארדעסידנט הבן אודות מענות של ר' מרדכי. לקצר איזט גבל'ין בווער, וקהל רז מיר דיוה נאנצה אפערד פאר טראנין ואלל'ין לפני אדמו' האון ז'י וכמו כן לפני כבוד גיסו האון המפורסם אב"ד דק"ק האג ז'י לדעת אב עשינו בדת תורתנו הקדושה ברין הוראה שעה.

אלוא נעמין [מר] דיא פרייהייט היר נעבעט לכבודו הר"ם ז'י ולכבוד גיסו האון הנ"ל אב צו שיקן ר' נצה בשרייבונג ככל הצורך לדרב הנ"ל, אונד לאוין מקיים זיין כל הבריו הללו בחתימת יד של הפרנס ושני טובי עיר של קהל מקה ישראל הזה. ואנו מבקשים ובמחויבים שלא יהי' הדבר למורה ולכפא לכבודו הרם ז'י, כ"א יצמלנו בסדרו ויאיר עינינו במאור תורתו במוקדם האפשרי. כי עינינו ועיניו כל הקהל הזה חליות אליו לדעת את משפט דאיש ר' מרדכי, ואם הוא בר עונשין, מה יהי' משפטו, דען פסק שלטו איזט נאר נעב'ין לפי שעה עד כי יקרה רז בער לוי לכאן קומט ועיד דודתו בפניו של ר' מרדכי. ואנו מיתלים בחתולה פמושה לתשובתו הרמוחה, כי הדבר נוגע לעיקר אמונתו. ובמפרט במריה הוואה אשר כל איש הישר בעיניו רעשה. ובענינה רבים מעמנו נושאם נבריו וקצת מהם שהם כרונים, ומורים להם התרים רעים, וממליכים אצל כלומר לומדים לשעב גמורים המחללים שם שמים במרהסי, הלא למשמע און יראב כל גפש וכשי' למריה: עין, ואון לקהל בכאן שום כח לכוף ולענש לשום אדם. דק דיא קליינה שטראף למנוע מהם כבוד גמורי כהלכ, ושלא לצרפם לדרב שבקדושה. וכלל זה אינם משתיים הרשיענו הדם ובאים לבל'כ, כי א"א למחוח בידם ע"פ משפט המריה, ומש"כ החיוב והכרח גדול לעשות רחם בפרהסי' בדב' שכח יד הקהל מנעת, ולגודו הפרצה כפי האפשרות.

נוסף לזה מעשה אחר שעשה ר' מרדכי. ביום ג' העבר שהי' בחודש הלל, נפטר בכאן איש אחד ששמו בנימין בר משה קלאווע וועלכר האט הינטר לאוין איינה נבריה ווא מיט ער ווארד מקושר לפני השופט בדרך קדושין ע"פ דתם, והול'י ממנה ב' בנות. . . . וכפי המאמר ווארד ער איין בר אוריין. אחר שושא להנכריות נעשה סני גורו וכלוא בבית והנכריות שלו הספיקה אווחו במזון ומחי', ולפעמים שלחו לו היהודים מאכלי הגר. וביום ג' הנ"ל פמאום נרע שנפטר, ולא היה אחר מהיהודים אצלו השעת פטירתו, והמערר שערורי' בקהלתו בענין קבורתו. והמאמר הפרנס וטובי העיר ורוב מהיודים לעשות הסכמה בעסק זה. ולבסוף איז ען איבר לאון וארדין לפסק בית דין ע"פ ד"ח. והקהל יצ'ו בחרו לב"ד בעסק זה את משה בר נתן ואותו החוסי משת, אונד איבר שיקו לכבוד אדמו' ז'י העתק מפסק שלטו בלשון ענגליש ותוכן הדברים בקצרה, כדי לעשות רחם.

ענגליש ותוכן הדברים בקצרה, כדי לעשות רחם. זאל מאן הנפטר הנ"ל קובר זיין בקרן זיית בבית החיים, כלי שדה — כלי מבריינו — כלי לוי, כ"א ד' נעריש ישאוהו לקבורתו ויקברו אווח, והתכריכו שכתב הוכנו לו מקודם יתחו לו בחוך ארזנו אבל לא להלבשו בהם. ומי שיעבור על פסק זה ייתקע עמו והיי' סופר'ש וסוברל מכל דבר שבקדושה עד שיבעד לפני הקהל, ויקבל עונש אשר ישת עליי'. והפסק הזה יהיה לדיווח לכל אנשי בליעל אשר נישא נשים נבריות. זה תוכן הפסק בקצור נמרין.

אחר הדברים האלה, איזט במקרה לכאן קומן איש יהודי ושמו בער לוי שהוא מחושב עיר איסטון, האט זיך נמראפין דער בער לוי ווארד אין איין הויז ווא איז יוסט ווארין שלשה אנשים דוקולחמו, נעמליך — א' ששען בר מן שהוא פרנס באחו [מקום]. ב' בנימין גוניס, ג' צבי בר מאיר, שניהם בעלי בתים בקהל הזה — ביא ועלבתו ולענין הייט איזט דיסקורדירט ווארדין עיד עסק קדושין, של ר' מרדכי הנ"ל — לקצר, נמעלען בער לוי האט מעיד ננועזין לפני שלשה אנשים הנ"ל, דו ער בער לוי ווארד אין איין חדר ווארד ערן ר' מרדכי, די סאכער מן היהודי הנ"ל ובעולה הערל — אונד נימאנד מערר ווארד אין דו זעלבנות חודר באחו פענס, אלס נור דיא פיר מענשין הנ"ל — זוא האט ר' מרדכי איינה כחובה לענין, וועלכי נשריבן וואר לשם הערה הנ"ל ובעולה הערל, אונד האט די כתובה אן דען ערל בלשון ענגליש מפורש ננועזין אונד איינה מפראנט גלויבעשט דוא וואש דא אין ששערה, דער ערל משיב ננועזין — זיא — אונד ר' מרדכי האט די קדושין נעב'ין, און האט אן בער לוי מפתח בדברים ננועזין ווייל דער בער לוי קיין נלעקוטרט מאן איזט, דו ער דיא כתובה חתמן כחורה ער, בער לוי האט אירך דיא כתובה אומער שרייבן. ער כאן איז דער אינהאלט וואש דער בער לוי האט מעיד ננועזין.

דיווש עדות איז גשוען במוצאי שבת קודש, אונד ווארד ניכט כבדי שיעשה אים קהל נעמליך צו לאוין, אום דען בער לוי אב צו העריין בפניו של ר' מרדכי הנ"ל. וכיום המורה נעמליך, והנשים ז'י מרגינס איזט בער לוי ווינד מכאן אב גרייט כי היה נחוג לירכב. שלשה האנשים הנ"ל הבין אלל'י וואש דער בער לוי פר זיא מאנט האט בעסק קדושין אויך זיך זעלבשט אבלייגירט ווען ער ביא אקאזיא ווידער לכאן קומן ווירט דען ווייל ער עדות הנ"ל מעיד זיין בפניו של ר' מרדכי.

אחר זאל האט זיך קהל נעצט אונד דען ר' מרדכי פארד נרמין, הבין איהם נפראנס. קענשט דוא איינס בער לוי אין איסטון — השיב ר' מרדכי, איך קען איהם נאנץ נוט — איזט ער איין נוסד יהודי — השיב — ער איזט איין נוסד יהודי אונד איין נגן בראווער מאן — ועוד איינה שאלות וועלכה קהל דענס ר' מרדכי נפראנט האט אירית בער לוי הנ"ל ווא אויף ר' מרדכי האט שמיב וועלכו קהל דענס ר' מרדכי נפראנט האט אירית בער לוי ענדליך האט מאן ערן פארד נלענס דיא אפעהר מן דיא קדושין הנ"ל נעבעשט דש עדות מן בער לוי הנ"ל — ווא אויף ר' מרדכי כמה שבעות חמורות נמאנן האט דיא אפעהר מן דיא קדושין איזט איין שקר נמוך לא היו דברים מעולם. אונד אויך דו דער בער לוי איזט פסול לעדות, שהוא רשע נמוך — מחלל שבתות, ואוכל שריפות, ועוד כמה דברים רעים — לקצר, דיא הסכמה אצל הקהל יצ'ו איזט נבליתן צו שיקן אצלינו חותמי מסה ב' דעשטוטרטין נעמליך אשר בר שלמה ובנימין גוניס — ובלעז נקראו אפעהר של ר' מרדכי צו ערקלעדיין — אם הוא חיוב או נכאי, ואם הוא חיוב מה יהי' משפטו — ווא אויף מיר אן קהל יצ'ו הבין משיב ננועזין בלשון ענגליש (הדבר קשה מאד אום דברי חז"ל הקדושים מפורש צו זיין בלשון לען אבל נעשה ע"פ הכרח, דען קהל בכאן איזרד בינד פהרשן בלשון ענגליש).

מיר נעמין די פרייהייט לכבוד אדמו' ז'י היר נעבעשט צו שיקן איין העתק מפסק שלטו אודות ר' מרדכי הנ"ל בלשון ענגליש ומעתיק [והעתק] בלשון אשכנז בחתימת טעם על פסק הנ"ל. קהל יצ'ו האבן אונד פסק נאך גקומן, אבר דער ר' מרדכי צועק צעקוה גדולה ומרה שנעשה שלא כדת אונד ברענט פר דיא פאלגנדה מענות — נעמליך רש דיא נאנצה אפעהר מן דיא קדושין איז שקר מחלט כאשר כבר נמנר למעלה. ען איזט עד אחר דא מויו כ' עדים זיין, ואפילו דער ער איה איזט פסול שהוא רשע כגל, ונס פסול הוא משום קורבה — דען אשת בער לוי העד אונד אשת ר' מרדכי ווארדין שוועסטריין —

הפרנס בא לאהל המת הנ"ל לראות אם ישנו שם קלי דעת אשר יתעסקו עם המת שלא ע"פ הפסק, ומצא שם איזה אנשים חצופים קלי דעת ובתוכם ר' מרדכי הנ"ל, והפרנס הוהיז האנשים ההם בפניו של ר' מרדכי הנ"ל שלא יתעסקו עם המת כולל, אבל ר' מרדכי לא השניח בדברי הפרנס, אדרבה המציא דינים רעים ומרים, וטורח את המת והלבישו התכריכין, דהיינו הפרנס היה חושב לזה, וזו האט ער די תכריכין כמעט צו שניסן אין שטיקן, והם עשו כטוב בעיניהם, ובקצרה ווערט קהל יצו פוסק דין זיין מה לעשות באנשים ההם, ודבר זה לראי' אודת הנהגות ר' מרדכי הנ"ל, המוכן לקלקל תקנות טובות אשר נעשו ע"פ הכרח גדול להוראת שעה, בשביל פריצות הדור כי רבה היא מאד מאד, ובאשר החצופים אשר התעסקו עם הנפטר הנ"ל שלא כדת, הם אומרים שהפסק נעשה שלא כהוגן, לכן אנו מבקשים מכבוד ארמזו נ"י למחול על עכ"ה [על כבודו הרם] וישיב לנו גם על הפסק הנ"ל אם נעשה כדת הוראת שעה, ויסברו פני דוברי שקר, יכלמו ויבושו, ויהי' משכרתו שלימה מאד ד', ונזכה סודה לביאת נואלנו הצדק, ומהי' כח וממשלת ישראל כבראשונה לייסר ולענש הרשעים המורדים בה' ובתורתו, יהי' ה' אודי ושמו אחד, ונעבדנו שכם אחד אכ"ה, כ"ד השורחים לכבוד ה' ותורתו, והמצפים לתשובת כבוד אדמ"ו הרב נ"י והמוכנים לשמור פקודתו כעבדים לאדונייהם, וכתלמידים לרבם, והחוחמים ברכת שלום רב, לרב

עמואל יוספמן

J. W. Carpeles

הק' יוסף קרפליש

Manuel Josephson

מיר אונטר שריביטה פרנס וטובי עיר של קהל מקה ישראל פה פילאדעלפיא הבן דיון בריב נגויא גלעזין בועד הקהל בפניו של ר' מרדכי הנ"ל, אונד כפוגדן דו דער גאנצן אינהאלט מתחלה עד סוף איזט גשריבן כאמת וצדק, וועלכיש מיר אייך בפעסטיגן בתחימת ידיו, אונד צו גלייך ערוזוכן מכבוד ארמזו נ"י למחול ע"כ הרם למען כבוד ה' ותורתו, אונד במוקדם האפשרי משיב זיין על כ" שאלות הנ"ל ומהי' משכרתו שלמה מאד המשלם שכר טוב לרדאו כ"ד עבדיו המוכנים לשמור פקודתו.⁸

To the Honorable the Mayor Aldermen and Commonalty of the
City of New York in Common Council convened.

The Respectful Memorial of the subscribers members of the congregation of Shearith Israel in the City of New York, sheweth That We have learned with the deepest regret, that an ordinance

has passed your Honorable Body, entitled " An Ordinance to prevent impositions in the sale of Jew's Meat in the public Markets " Which we humbly conceive to be an encroachment on our religious rites and a restriction of those general privileges to which we are entitled.

Your Memorialists are sensible that your Honorable Body did not intend to impair the civil rights, or wound the religious feelings of our sect. We therefore in full confidence that you will grant us relief respectfully pray that the said ordinance may be immediately abolished and if consistent with the regulations of your honorable Body may be expunged from the Minutes of your proceedings.

New York February 2d 1813.

SAMPⁿ SIMSON
HARMON HENDRICKS
M. L. MOSES
JACOB LEVY JR.
BERN^d HART
AARON LEVY
GOMPERT S. GOMPERTS
SEIXAS NATHAN.

Source: PAJHS v:25

whereas the fact alleged and said to have happened in the year 1744 (5504) depended altogether on report and hearsay evidence, the weakest and most dangerous, and utterly uncongenial to the liberal spirit of the constitutions and laws of this enlightened age and country... this board [is] not satisfied of the existence of any sufficiently legal disqualifications which should debar the said Jacob Aarons and his descendants from enjoyment of their religious rites and ceremonies...²⁰

Source: Mikveh Israel Minute Book, Sept. 10, 1826